

N:o 109.

Af Herr C. F. Appeltofft: Om beviljande af kreditiv i Riksbanken åt blifvande inteckningsgarantibolag för jordbruksfastigheter.

De många motioner, som under föregående riksdagar blifvit väckta i syftning att minska jordbrukets betryck, bära tillräckligt vittnesbörd om landets ställning i detta afseende. Ehuru skatterna, synnerligast de kommunala, under sednare åren betydligt ökats, anser jag dock detta icke egentligen hafva orsakat den betryckta ställning, hvaruti jordbrukaren för närvarande befinner sig. Denna måste, enligt min åsigt, sökas hufvudsakligast i den sjunkna fastighetskrediten. Den svårighet, snart sagdt omöjlighet, som för närvarande är rådande, att vid en tillfällig uppsägning få placerade äfven fullgoda inteckningar, har redan vållat mången sträfsam och ordentlig jordbrukares ruin. Vår officiela statistik lemnar sorgliga bevis på i huru oerhörd proportion exekutiva försäljningar under sednaste åren tilltagit. Att egendomarne, vid sådana tvångsförsäljningar, oftast nedgått till ett belopp, som endast motsvarat de så kallade stående inteckningar, såsom banko- och hypothekslån, är helt och hållet en följd af den minskade fastighetskrediten, enär ingen, som ej eger penningar att kontant betala hela köpeskillingen, vågar inropa en egendom, emedan han befarar, att, om de återstående intekningarne uppsägas och han ej lyckas omplacera dem och egendomen ånyo försäljes, han i sin tur förlorar de penningar han deruti nedlagt. För att åstadkomma en förändring i detta förhållande, och åter höja egendomsvärdet till dess rätta ståndpunkt, gifves, efter min åsigt,

endast en utväg, nemligen bildandet af intecknings-garantiföreningar, som emot en billig premie åtaga sig garantera att inteckningshafvaren icke blott ordentligt erhåller sin ränta, utan äfven, efter uppsägning, sitt kapital på förfallodagen, utan all kostnad och besvär. Först då man kan erbjuda garanti härför, skall inteckningar i jordbruksfastighet åter blifva begärliga och den ordentliga jordbrukaren icke blott vinna en tryggad existens, utan äfven blifva i tillfälle att nedlägga penningar på sådana förbättringar i sitt jordbruk, som för honom enskildt och hela vårt land måste medföra ett större välstånd och välmåga. Ehuru sådana intecknings-garantibolag, enligt den erfarenhet man har från andra länder, böra bära sig mycket väl, så har man dock, kanske icke utan skäl, hyst farhåga för, att till en början, innan bolagets kredit hunnit stalga sig, en större mängd inteckningar skulle blifva uppsagda och bolaget till följd deraf möjligen iråka en svårare penningeförlägenhet, helst man vid dessa bolags bildande egentligen endast beräknat, att en fjerdedel af det tecknade aktieloppet skulle kontant inbetalas.

Då det för Staten, likasom för den enskilde, måste vara af vigt, att vår hufvudnäring, som onekligen är jordbruket, på allt sätt befrämjas, så torde det ej vara obilligt, att Staten härtill medverkar, så vidt det utan någon nämnvärd uppoffring kan ske.

Det är i öfverensstämmelse med dessa åsikter som jag vördsamt får föreslå:

att af behållna bankovinsten en half million Riksdaler årligen måtte reserveras för kreditiv till högst 150,000 Riksdaler mot 5 procent ränta åt hvart och ett sådant intecknings-garantibolag för jordbruksfastighet, som bildar sig med minst en half million tecknad grundfond, hvarå en fjerdedel blifvit kontant inbetald, och som fått sina bolagsreglor af Kongl. Maj:ts fastställda, samt att dessa kreditiv få innehafvas under en tid af högst tre år emot den säkerhet, som Bankens styrelse kan godkänna. Skulle hinder möta för bankovinstens användande för detta ändamål, får jag föreslå, att dessa kassakreditiv måtte af andra Bankens tillgångar utgå.

Stockholm den 27 Januari 1870.

C. F. Appeltofft.